

וּרְתַנֵּן אִין מַבְטְלִין אִיסוּר בְּתַחֲיִיהָ. ואע"ג דמדאורייתא חד צתרי בטול היינו היכא דמיערב ממילא אבל למערביניהו צדיים לבטולי אסור דהכי תנן צמס' תרומות (פ"ה מ"ט) סאה של תרומה שנפלה לתוך תשעים ותשעה של חולין וחזרה ונפלה לתוכן סאה של חולין ורצה עליהן בשוגג מותר במזיד אסור דאין מבטלין אִיסור לכתמילה ומשיני הני מיילי דלאורייתא אבל דדרבנן מבטלין ומש"ה הפילה אסור דאין מבטלין אִיסור לכתמילה אבל הכא לא אמרינן הכי דשפיר מבטלין לכתמילה ואס תאמר לעיל (ג):

גבי עגול דהוי תרומה דרבנן יוסף עליו ובטל וי"ל דהא דלמר דרבנן מבטלין * היינו דצדק שעיקרו מדרבנן כגון מוקפה דעיקרו אינו אלא מדרבנן אבל דצדק שעיקרו מדאורייתא כגון תרומה דליכא שום צדק דלאורייתא כגון דגן תירוש ויזהר אפילו במקום שאינו אלא מדרבנן כגון בשאר פירות אין מבטלין וכן משמע פ' גיד הנשה (חולין נח), גבי ההיא פלגא דזיתא דתרצה דנפל דקולא סבר מר זב רב אשי לשעריניהו בתלתין פלגי דזיתא אי"ל אצוה אל תזולא בשיעורי כו' ואין מבטלין ואמאי לא הוסיף עליהן עד * [ששים] כדי לבטל אותם אלא שמע מינה כיון דעיקר אִיסורי דאורייתא כגון היכא דליכא כזית * הכי נמי דליכא כזית וליכא אלא אִיסור דרבנן אין מבטלין *:

ל"ב ח מ"י ט"ז פ"ה הל"ה ופ"ח מה"ל י"ט הלכה כאל:
ל"ג ט מ"י פ"ח מהלכות י"ט הלכה כד סמנ לאוין מה טו"ש"ע שם [וסמנן מר סעף ט]:
לד י מ"י פ"ג מהלכות קידוש החדש הלכה ה':

רבינו חננאל

אמר רבא הלכתא כוותיה דרב בהני תלת בין לקולא בין לחומרא. חדא היא דאמר, ואידך ב' י"ט של ר"ה, רב אמר נולדה בראשון מותרת בשני, ורב אסי מספקא ליה והוה עבדי לחומרא, מבדיל מיומא טבא לחבריה, שמו יו"ט שני חול הוא, ומקדש טבא אתמול היה חול ועשיו ביום שני יו"ט. אמר רבה כוותיה דרב אסי מסתברא כו', ודחזקא אבאי ואמר כ"ר מסתברא דתנן בראשונה כ"ר, ואסיקנא והאידיא דידעינן בקביעא דירחא מ"ט עבדינן בגולה תרי יומי, משום דשלוהו מא"י הוהו לעשות שני יו"ט כמנהג אבותיכם, דחיישינן שמא יגזרו שמר וישכחו חשבון הקביעות ויבואו לידר לקולא.

א"ר יוחנן עצים שנשערו מן הדקל בשבת אסור להסיקן ביו"ט ואל תשיבני ביצה. כלומר אל תקשה עלי. ומפני מה [אנן] מתיר ביצה שגולדה בשבת כי מותר לאוכלה ביו"ט כו', ופשוטה היא. והלכתא כוותיה בעצים ולא בביצה. אמר רב מתנה עצים שנשערו מן הדקל לתנור ביו"ט מרבה עליהן עצים מוכנין ומסיקין. דק"ל אסור עצים כי האי גונא גזרה היא מדרבנן שמו יעלה ויתלוש, ואע"ג דק"ל אין מבטלין אִיסור לכתמלה (בי"ט ב), הני מיילי בדאורייתא. אבל האי דמדרבנן אסור, אפילו לכתמילה שרי. ואפילו לרב אשי דאמר כל דבר שיש לו מתירין כגון הני עצים דלחמר שרו לא בטיל, הני מיילי היכא דיתא בעיניה, אבל הני עצים כגון שפרו, ולפיכך בטלי ושרי למיפא * בתנור, והאי דאמרי רב ושמואל בשני ימים טובים של ר"ה נולדה בזה אסורה בזה, דתנן בראשונה הוי מקבלין עדות אם באו מן המנחה ולמעלה נוהגים אותו היום קדש דקדושה אחת היא. פירוש, שכיון שבבית הוועד פעמים הוי עושין ר"ה ב' ימים טובים, לפיכך החמירו בהן ועשאום קדושה אחת.

וּרְתַנֵּן אִין מַבְטְלִין אִיסוּר בְּתַחֲיִיהָ. ואע"ג דמדאורייתא חד צתרי

בטול היינו היכא דמיערב ממילא אבל למערביניהו צדיים לבטולי אסור דהכי תנן צמס' תרומות (פ"ה מ"ט) סאה של תרומה שנפלה לתוך תשעים ותשעה של חולין וחזרה ונפלה לתוכן סאה

ביצה פרק ראשון ביצה

אִינוּ הַשֵּׁסָא. אס הוריתי לך אתמול בשכרומי: **אִשְׁטַלְאִי**. שכחתי ושגגתי והיימי מורה זו היטר משום דקיימא לן בשאר דוכתי רב ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן עכשיו יפה דחיתין עד היום וזכרתי: **הֵא אַמַר רַבָּא**. לקמן (דף ק"ז):

איכו השתא אשתלאי ואמרי לך רב ורבי יוחנן הלכה כר' יוחנן הא אמר רבא *הלכתא כותיה דרב בהני תלת בין לקולא בין לחומרא אמר ר' יוחנן *עצים שנשערו מן הדקל בשבת אסור להסיקן ביום טוב ואל תשיבני ביצה מ"ט ביצה משום דביומא נמו חזיא לגומעה ולא קא שרי לה עד למחר מידע ידיע דבת יומא אסורה עצים דלא חזו ליומיהו אי שרי להו למחר אתי למימר ביומיהו נמי שרו ואתמול משום שבת הוא דלא חזו להסקה * אמר רב מתנה *עצים שנשערו מן הדקל לתוך התנור ביו"ט מרבה עליהם עצים מוכנים ומסיקין והא קא מהפך באיסורא כיון דרובא דהיתרא נינהו כי קא מהפך בהיתרא קא מהפך והא קא מבטל איסורא לכתחלה יהני ותנ *אין מבטלין איסור לכתחלה יהני מיילי בדאורייתא אבל דרבנן מבטלין ולרב אשי דאמר כל דבר שיש לו מתירין אפילו דרבנן לא בטיל מאי איכא למימר *הני מיילי היכא דאיתיה לאיסורא בעיניה הכא מקלא קלי איסורא אתמר שני ימים טובים של גליות רב אמר *נולדה בזה מותרת בזה ורב אסי אמר נולדה בזה אסורה בזה לימא

קא סבר רב אסי קדושה אחת היא והא *רב אסי מבדיל מיומא טבא לחבריה רב אסי ספוקי מספקא ליה ועביד הכא לחומרא והכא לחומרא אמר ר' זירא כותיה דרב אסי מסתברא דהאידינא ידעינן בקביעא דירחא וקא עבדינן תרי יומי אמר אבבי כותיה דרב מסתברא *דתנן י'בראשונה היו משיאין משואות יומא והיכא דמומו שלוחין שיהו שלוחין ויצאין ואילו בטלו כותים עבדינן חד מאי טעמא עבדינן תרי יומי משום דשלוהו מתם *הוהרו במנהג אבותיכם ביריכם ומנין דגזרו המלכות גזרה ואתי לאקלקולי אתמר שני ימים טובים של ר"ה רב ושמואל דאמרי תרווייהו *נולדה בזה אסורה בזה דתנן *בראשונה היו מקבלין עדות החדש כל היום * (כולו) פעם אחת גשתהו העדים לבא ונתקלקלו

אס ציום שלשים ואחד ועושין צ' ימים יו"ט מספק ומדאורייתא ציום הראשון שצתון וציום השניעי שצתון ותו לא: **מוסרס צוה**. דמד מינייהו חול הוא ומנה נפשך שריא: **אסורה צוה**. כדמפרש ואזיל: **לימא קפנר רב אסי קדושה אחת היא**. חכמים קבעום על בני גולה לעשותם לדורות מחמת ספק זה והטעילום עליהם כחומר יום ארוך: **והא רב אסי מבדיל**. ומבדך המבדיל צין קדש לחול דקסבר קים לן בקביעא דירחא יו"ט שני חול גמור הוא. משום מנהג אבותינו שלא ידעו בקביעת החדש כמונו ועשאום מספק מאליהן אהמו עושין אותם: **ספוקי מספקא ליה**. אס חק חכמים הוא שהוטל על הגליות לדורות ואפילו ירצו צם חכמים יודעי העתים יהיו עושין אותן שנים א"כ הרי הוא מדברי סופרים כיום ארוך או אס הן עשאום מאליהן מספק ומד מינייהו חול ולמאן דקים ליה בקביעא דירחא צעי אצדולי: **כוסיה דרב אסי מספכרזא**. דאסיר: **קיס לן בקביעא דירחא**. על ידי חשבון שמשצין מולדתו * אנו למדים אס נראה ציום שלשים אס לאו: **ועבדינן תרי יומי**. אלמא חק קצוע הוא מתקנת חכמים על ישראל הרחוקים לעשותן ואפילו צלא ספק הלכך כחד יומא אריכא שוינהו: **כוסיה דרב מספכרזא**. שאינו חק אלא מדאגת הספק החמירו עליהם הגליות: **ציראשונה**. קודם שקלקלו הכותים והשיאו הם משואות ציום שלא קצעו צו החדש כדי להטעות את ישראל: **משיאין משואות**. כמו להעלותם משאת העשן מן העיר (שופטים ב) (סימן) **תבערה**. ובראש השנה * מפרש לה. ובהן היו יודעין כל בני הגליות הקרובים והרחוקים את קביעת החדש ולא היו עושין אלא יו"ט אחד בכל מקום: **שיהו שלוחים יואאים**. ועבדינן משואות צראש החרים ידעו הכל: **ועבדי חד יומא**. בכל דוכתא. והאידיגא נמי היכא דמטו שלוחין קודם יו"ט עבדי חד יומא שמע מינה לא קצעום עליהם בתקנה לדורות: **דגורי המלגוס גזרה** *. שלא יתעסקו צתורה וישתכח סוד העיבור מכס ותעצדו נמי חד יומא ואתי לקלקולי ולעשות חסר מלא ומלא חסר ותאכלו חמץ צפסת: **אסורה צוה**. שהס ודאי חוק קצוע * להיות כיום ארוך מדרבנן שמתחילה לא מחמת ספק התחילו לעשותן: **כל היום**. יום שלשים של אלול. ומערבז היו אסורין צמלאכה שמוא יתקדש החדש למחר וממלא שהלילה הזה יו"ט שכן כל היום מצפין לעדות רואי הלצנה אולי יצואו וכל עשה שצאין עד שמתשך היו מקבלין עדותן ומקדשין החדש צו ציום: ונתקלקלו

הני מיילי בדאורייתא. אבל האי דמדרבנן אסור, אפילו לכתחילה שרי. ואפילו לרב אשי דאמר כל דבר שיש לו מתירין כגון הני עצים דלחמר שרו לא בטיל, הני מיילי היכא דיתא בעיניה, אבל הני עצים כגון שפרו, ולפיכך בטלי ושרי למיפא * בתנור, והאי דאמרי רב ושמואל בשני ימים טובים של ר"ה נולדה בזה אסורה בזה, דתנן בראשונה הוי מקבלין עדות כו'. ש"מ מדרקני סיפא אם באו מן המנחה ולמעלה נוהגים אותו היום קדש דקדושה אחת היא. פירוש, שכיון שבבית הוועד פעמים הוי עושין ר"ה ב' ימים טובים, לפיכך החמירו בהן ועשאום קדושה אחת.

מסורת הש"ם

א) [לקמן ה:]: ג) שנת טו. ע"ש, א) [ש"י ר"ש ספ"ה דמועות], ד) ר"ה כג: ב) ר"ה ל: א) [מנשה דר"ה ליתא], א) [ליום טוב, רש"י], ח) כג"א: מולדיו, ט) ודף כג, י) כג"א: שמדא, ט) כג"א: חכמים, ו) מאה, רש"י, ט) הכי נמי היכא דליכא כ"ל,

גליון הש"ם

נב' והא רב אבי מבדיל. עיין מיצ"ח סוכה דף מז ע"א ד"ה והלכתא: תוס' ד"ה ותנן ובה היינו בדבר שיעקרו. ע"י פסחים דף ל ע"א תוס' ד"ה לשהיהו:

מוסף רש"י

מרבה עליהם עצים. ומבטלם צדוק (שבת כס). בראשונה היו משיאין משואות. לאחר שקדשו החדש ולא היו תריסן לשכר שלוחים לשלות נגולה (הודיע * המשואות מודיעים אותן (ר"ה כב). משיקללו הכותים. והשיאו גם הם משואות שלא בזמן החדש להטעות ישראל וצ"ל לא היו משיאין משואות אלא מחדש שמתקדש ציום ל', וכשלא היו משיאין לערב של יום ל' הכל יודעין שהחדש מועדי, ופסם אחת עיבדו צ"ל את החדש ולא השיאו משואות לערב ל'. והכותים השיאום כהרים שלהם והטעו את בני הגולה לעשותו חסר (שם).

מוסף תוספות

א. דאם לא כן מה הועילו חכמים בתקנתם שאסרו עד שישים הואיל שיכול להוסיף ולבטל האיסור. תוס' פסחים ל. ד"ה לשהיו.

^[1] אִינוּ מַבְטְלִין אִיסוּר בְּתַחֲיִיהָ. ואע"ג דמדאורייתא חד צתרי בטול היינו היכא דמיערב ממילא אבל למערביניהו צדיים לבטולי אסור דהכי תנן צמס' תרומות (פ"ה מ"ט) סאה של תרומה שנפלה לתוך תשעים ותשעה של חולין וחזרה ונפלה לתוכן סאה של חולין ורצה עליהן בשוגג מותר במזיד אסור דאין מבטלין אִיסור לכתמילה ומשיני הני מיילי דלאורייתא אבל דדרבנן מבטלין ומש"ה הפילה אסור דאין מבטלין אִיסור לכתמילה אבל הכא לא אמרינן הכי דשפיר מבטלין לכתמילה ואס תאמר לעיל (ג):